

Vesa Pekka Kontinen

Vihreä tee

"Hän oli hieno *tottsama*."

Vihreä tee

Vesa Pekka Kontinen

Vihreä tee

© 2015 Vesa Pekka Kontinen
Kustantaja:
BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja:
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789523185555

Mitsuille

Introitus

Istun pöytäni ääressä ja katselen ikkunaruuudun läpi puutarhaan. Näen kirjavia pihlajapuita, joiden oksat roikkuvat kosteina sateen jälkeen ja kimaltelevat aamun raukeassa valossa. Yrttipenkkiä yllä liikkui harmaata usvaa, joka hävisi nopeasti tuulenvirtausten mukana sinne mistä ei tiedetä. Pihlajapuiden alla kukkii sinisiä ja keltaisia orvokkeja. Harakat telmivät mansikkapenkkiä väleissä kisaillen keskinäisestä paremmuudesta. Puutarhan reunalla on kapea tie, joka johtaa kaarisillalle ja yli joen. Näin varhain tiellä ei liiku ketään. Maisema on hiljainen ja lumoava. Mietin puiden ja muun kasviston kosteutta, kun samalla ajattelen sateen merkitystä Akira Kurosawan elokuvissa. Mietin näitä asioita, koska kirjoitan artikkelia aiheesta, Kurosawasta, sateen kuvaajana, sateen tekijänä. Pöydällä on valkoista paperia, kynä ja kuppi vihreää teetä.

Shichinin no samurai-elokuvassa sade kuvaa uhkaa. Sama merkitys on myös tuulella. Kun on pelkona riis sadon menettäminen, sade on läsnä. *Samurai*-taistelijat ovat ylpeitä eivätkä pidä maatyöläisten (→*hyakusyō tachi*) rumuudesta, kitukasvuisuudesta, eläimellisyydestä, pelkurimaisuudesta, pirullisuudesta ja viheliäisyydestä. Me näemme sen sateen läpi. Sade tuo pelon, mutta myös jalomielisyyden. Entä sitten itse roistot, jotka ratsastavat kylästä toiseen ryöstäen, murhaten ja raiskat. Me odotamme pelolla heidän saapumistaan vuorilta sateessa ja tuulessa. Kun kuolema on kosketavimmin läsnä, on sade saanut aikaiseksi isot vesilammikot. Jalomielisyys kaatuu ja häviää näihin lammikoihin, mutta ei roistojenkaan kohtalo ole häävi, vaan huonompi. Heille ei kohoteta edes hautakumpua, jonka ääressä muistavat itkisivät ja soimaisivat, vaan heidän raatonsa lojuvat vesilätäköissä ilman kumarruksia ja kyynelten vuodatusta, kunnes sade, tuuli ja raatokärpäset hävittävät ne lopullisesti sinne mistä ei tiedetä.

Samanlainen sateen verhoama uhka, joskin toisessa muodossa, on läsnä *Kakushitoride no sanakunin-*

elokuvassa. Loputon odotus kuplivassa himossa, sade, joka ei päästä liikkumaan, ylittämään rajaa, ja on vain ajan kysymys milloin *samurai*-sotilaat tulevat vangitsemaan tai keihästämään. Sade jähmettää liikkeen myös kahdessa muussa Kurosawan elokuvassa, vaikka sellaista ulkopuolista uhkaa ei niissä ole. Nämä ovat *Rashoumon* ja *Ame agaru*. Sateen maku on näissä kahdessa elokuvassa hyvin erilainen. *Rashoumonin* sade on suoraan paholaisen pillistä, vailla mitään armoa, kun taas *Ame agarun* sade on puhdasta pyhyyttä jokainen pisara. Paholaisen portilla sataa vailla armoa, niin paljon ettei tavallinen ihminen ja varsinkaan hyvä ihminen, voi siitä mihinkään lähteä. Paholainen saapuu portille ihmisen hahmossa kuuntelemaan ihmisten kokemuksia sellaisesta rikoksesta jonka tapahtumien kulkua tuo pimeyden valtiasta on itse ollut järjestämässä mitä suurimmassa määrin. Paholaisen portilla melankolinen sade maistuu sapelta ja sitä saavat maistaa niin esimerkillinen isä, joka varasti jadella koristellun tikarin ahneuttaan, kuin murhan todistajaksi joutunut uskonsa menettänyt pappi. *Ame agaru*-elokuvassa köyhät ihmiset odottavat majatalossa sateen loppumista, jotta voisivat ylittää vuolaana virtaavan joen. Köyhien talonpoikien kanssa majatalossa odottaa sateen loppumista ja joen vedenpinnan laskua isännättömän *samurain* hahmossa oleva Jumala. Tämä sade on lempeä ja armollinen, se ropisee kevyesti kostuttaen majatalon katon, sammaksen peittämän kielen ja mäntyjen oksat. Isännättömän *samurai* oli tottunut taistelija, oikein karaistunut siinä, ja sai hankittua riisiä, misoa, pilkottua Tokugawakurkkua ja kalaa niille joilla ei ollut taistelutaitoja, ja jotka eivät omistaneet muuta kuin päällään olevat vaatteen ja pussissa tupakantuhkaa. Kaikki tulivat ravituiksi. He soittivat ja lauloivat ilosta ja kertoivat toisilleen tarinoita. Minäkin olin heitä kuuntelemassa ja aterioin heidän kanssaan. Olin ylpeästi siellä. Jumalan vaimo, joka oli läsnä majatalossa, joskin omassa huoneessaan, oli koko ajan epäileväinen miehensä taistelutaidoista. Hän yritti vikitellä minuakin, kun tiesi, ettei sellaiseen voi suhtautua kieltävästi, ja eritoten kun oli kysymys minus-

ta. Mutta hän leppyy ja näki loppujen lopuksi miehessään jotain laadukasta ja poikkeuksellista taistelutaitoa. Mihin sitä oikein vertaisi? Hän oli ihmeidentekijä, kykenevä ravitsemaan köyhän kansan, jalo ja ymmärsi mitä kauneus on.

Jos riisumme majatalon samuraista tuon Juma-luuden (→erityisen laadun) ja tarkastelemme vain hänen ihmisyyttään, voimme nähdä selkeästi, että hän on ollut koko taisteluikänsä isännätön *samurai* (→*rounin*) ja tulee sitä olemaankin aina siihen asti kunnes joku nuorempi ja taitavampi *samurai* hänet viimein keihästää vesilammikkoon. Voisi sanoa, että hänellä on *väärän persoonallisuuden* syndrooma, jos tällainen lääketieteellinen vertaus sallitaan. Lääketieteessä syndroomalla on diagnostiset kriteerit. Tämän syndrooman kriteereissä on ainakin kaksi asiaa. Ensimmäiseksi sitä sairastavat eivät ole viiteenkymmeneen ikävuoteen mennessä läpäisseet yhtään *samurai*-paikka haastattelua. Toiseksi heidät on irtisanottu ennen viittäkymmentä ikävuotta vähintään kolme kertaa muista vähäpätöisemmistä tehtävistä. Yksikään linnanherra ei ole hänelle suostunut *samurain* tointa antamaan. He ovat saattaneet siluetista katsoen ajatella, että tuossa saattaisi olla kelvollinen taistelija. Kaukaa tutkisteltuaan he ovat saattaneet olla hetken vakuuttuneita kokelaan *samurai*-taidoista ja jopa ajatelleet palkkaamista *samurai*-taistelijan vaativaan tehtävään. Lähempi tarkastelu on kuitenkin aina tuonut esiin *väärän persoonallisuuden* oireyhtymän piirteet ja romuttaneet kokelaan toiveet palvella linnanheraa *samurai*-taistelijana.

Miten on sitten laita pahalaisen portin sateenpi-täjällä (→sateentekijällä)? Onhan siinä eroja. Tuolla paholaismiehellä on varmasti yhtä hienoja ja loisteliaita taistelutaitoja kuin mitä on joenvarren majatalon sateen-tekijällä (→*väärän persoonallisuuden* sairaudesta kärsivällä isännättömällä *samuraille*). Sitä ei voi epäillä. Erot ovat muualla. Jo yleisessä olemuksessa on eroja. Paholai-sen portin mies on kooltaan lyhyt, leveävartaloineen, leveäkasvoinen, leuka on kulmikas ja karkean sänkikar-van peittämä. Ääni on matala ja mieli jyrkkä ja taipuma-

ton. Joenvarren *rounin* on rakenteeltaan hoikempi ja pitempi, kädet ovat ohuet ja jalomuotoiset ja mieli on lempeä ja taipuisa. Nämä ovat merkittäviä eroavuuksia, mutta tärkein on kuitenkin se että paholaisen portin miehellä ei ole *väärän persoonallisuuden* oireyhtymää.

Huomasin katsottuani ikkunasta puutarhaan ja tielle, että oli alkanut satamaan, ei sellaisella voimalla kuin paholaisen portilla tai joella jonka rannalla oli majatalo täynnä tanssivia ja laulavia ihmisiä, talonpoikia, kulkureita, pikkuroistoja, keittäjiä, itsensä myyjiä, kantajia ja yksi puoli-ihminen vaimoineen, vaan kevyemmin, tihkuttamalla, aluksi tihkuttamalla, mutta kuitenkin yhteinäisesti ja viistosti. Vesi tuli ikkunan läpi pöydälleni, papereilleni ja otsalleni. Sade tuli pääni sisään.

Vaikka puutarhassa ja tiellä satoi, mies ja nuori poika seisoivat kaarisillalla. He katsoivat alas jokeen. Heitä selvästi kiinnosti jokin joessa. Niin kauan he siinä seisoivat että sade kasteli hiukset ja liimasi ne kallon pintaan. Viimein he lähtivät kävelemään tietä pitkin kohti parantolaa ja minun huoneeni ikkunaa. He tulivat lähemmäksi ja pystyin tarkkailemaan heitä paremmin. Miksi he olivat ylipäätään lähteneet kävelylle, vaikka taivaasta tippui vettä? Heillä ei ollut sateenvarjoa, ei edes lakkia, joka suojaisi päätä kastumiselta. Onko tuossa sateessa jotain jumalaista tai paholaismaista, koska he antavat tuolla tavoin päänsä kastua (→kastaa)? Jos siinä olisi jotain ylikuonnollista, voisin ymmärtää heidän käyttäytymisensä. Minun kaltaisteni ikkunanruuduissa tuijottajien on hyvin vaikea ymmärtää tällaisia asioita.

Puutarhaan tultuaan kaksikon kasvojen piirteet alkoivat erottua. Olisiko miehen kasvoista pääteltävissä jotain hänen taistelutaidoistaan, ajattelin? Otsa oli leveä ja korkea, melkein järkälemäinen ja kasvot olivat kolmiomaiset, siis matemaattiset (→lyyriset). Hiukset olivat tummat ja kaartuivat valtaosin oikealle puolelle korkean otsan yläpuolella. Niissä oli musiikillista kaareutta, vaikka sade oli ne kastellut. Alaspäin suuntautuvan kapean nenän alla oli mustat viikset. Tuuheiden kulmakarvojen alla olivat synkät silmät. Mielestäni kasvot olivat jollain

Kirja koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa kuvaa suomalaisen maalauskylän elämää 1960-luvulla pienen pojan näkökulmasta. Toisen osan tapahtumat sijoittuvat Japaniin jossain tulevaisuudessa. Osien välillä on yhteys sikäli, että päähenkilö/kertoja on molemmissa sama, vaikkakin aikajana on surrealistinen. Tapahtumapaikkoina molemmissa on mystinen Unijoki. Ensimmäinen osa käsittelee pojan kasvua maalaisyhteisössä, hänen tietoisuutensa kehitystä ja pelkoja. Mustalaiset ovat pelottavia, he rikkovat ja varastavat, ja voivat varastaa sinutkin. Ovi on saatava ajoissa lukkoon, jotteivät he pääse sisälle pahojaan tekemään. Joki on kaiken keskiössä, se virtaa sinne mistä ei tiedetä. Syntyvät lapsetkin virtaavat läpi betonin. Toinen osa pohtii tieteen olemusta ja estetiikkaa ja sen suhdetta taiteen estetiikkaan. Sen keskiössä on mystinen teeseremonia. Tapahtumat päättyvät tsunamiin, jonka Jumala aiheuttaa vihassaan. Hän ihastelee aikaansaamaansa wabi-esteettistä maisemaa ja on siihen tyytyväinen. Kaikkialla on hienoja hietakattoja ja kiehkuroita. Varsinainen teema on kuitenkin ihmisen persoonallisuus ja persoonallisuuteen perustuva syrjintä yhteiskunnassa. Persoonallisuuksien välinen harmonia ja tasapaino ovat kuin Vermeerin harmonian kolme väriä, sininen, keltainen ja harmaa. Siihen harmoniaan eivät pääse ne, joilla on ”väärän persoonallisuuden syndrooma”. Heillä ei ole tarvittavia taistelutaitoja.

